

Dkt. Ted Hildebrandt, John Eliot, Kipindi cha 3, Biblia ya Eliot, Vita vya Mfalme Philip (1675), na Kuanza Upya, Heshima za Mwisho kwa John Eliot

© 2024 Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Ted Hildebrandt katika mafundisho yake kuhusu John Eliot, 1604-1690, Mtume kwa Wahindi. Hii ni kipindi cha 3, Biblia ya Eliot, 1663, toleo la 2, 1685, Vita vya Mfalme Philip, 1675, na kuanza upya, na hatimaye, heshima za mwisho kwa John Eliot.

Karibu tena kwenye kipindi chetu cha tatu kuhusu maisha na kazi ya John Eliot kuanzia 1604 hadi 1690, Mtume kwa Wahindi huko Massachusetts, Roxbury, Massachusetts, na Natick.

Katika kipindi chetu cha kwanza, tuliangalia udogo wake katika michoro ya ukuta iliyopo katika Ikulu ya Jimbo la Boston, pia kwenye Mtaa wa Beacon, iliyochongwa kwa marumaru, iliyowekwa na Mkataba wa Mayflower, na kisha hadi kiwango cha kuanzishwa kwa Chuo Kikuu cha Harvard. Tulifuatilia mwanzo wake kutoka Whitford, ambapo alizaliwa, 1604, hadi Nazeing, ambapo alitumia utoto wake kwa miaka 10, na kisha hadi Chuo Kikuu cha Cambridge akiwa na umri wa miaka 14, na kisha kuhitimu kutoka hapo yapata mwaka 1622. Kuanzia wakati huo, kulikuwa na miaka kadhaa kati ya hiyo, na inaonekana akawa mchungaji, akawekwa wakfu, na kisha akapelekwa nyumbani kwa Thomas Hooker huko Little Badaw.

Thomas Hooker kisha anaenda Ulaya na kisha anaenda Boston na Ulimwengu Mpya. Eliot anafuata yapata mwaka mmoja baadaye, mnamo 1631, kwa meli ya Lion, anaingia Bandari ya Boston, na kisha anaingia katika Kanisa la Kwanza la Boston, ambapo alimbadilisha mhudumu badala ya John Wilson, ambaye alikuwa anarudi Uingereza ili kuona kama angeweza kumshawishi mkewe aje. Alihudumu kwa mwaka mmoja katika Kanisa la Kwanza la Boston, nje kidogo ya Bustani za Boston kwenye Mtaa wa Commonwealth, huko hadi leo.

Kisha, alishuka hadi Roxbury, ambapo watu kutoka Nazeing aliowaahidi, kundi lake la utotoni, na familia yake mwenyewe walikuja na kuishi Roxbury. Kwa hivyo alihamia Roxbury baada ya mwaka mmoja huko Boston, ambapo alitumia maisha yake yote yaliyobaki. Kwa hivyo, kuanzia 1 hadi 27, 0 hadi 27, alikuwa Uingereza.

Anazaliwa kwa zaidi ya mwaka mmoja, akiwa na umri wa miaka 28, na kisha kuanzia miaka 28 hadi 86, anakaa Roxbury. Pia tuliangalia kipindi chake cha miaka 12 huko Roxbury, ambapo alijikita katika kanisa. Alikuwa na watoto sita, Hannah Mumford,

walikuwa wameoana, yeye alikuja, na walikuwa wameoana na walikuwa na watoto sita.

Karibu miaka ya 1640, alipokuwa na umri wa miaka 43 hivi, alianza kujifunza lugha ya Kihindi na alikuwa na shauku kwa Wahindi. Na mnamo 1646, kisha akaenda, na hiki kilikuwa kikao chetu cha pili wakati huo, kilikuwa kwenye Wigwam ya Waban, ambapo mnamo 1646, Oktoba, anaenda na kimsingi anaanza kuhubiri kwa lugha ya Algonquin kwa watu hao, na kwa watu wa Kihindi huko Newtown au Nona ntum, kama ilivyoitwa wakati huo, au Newton, ambayo inaitwa leo. Kisha, kimsingi, Wahindi walimuuliza maswali, na akahubiri huko kwa wiki mbili.

Kila wiki nyingine, angeenda kutoka Roxbury na kusafiri hadi eneo hilo la Newton. Na kisha kimsingi, waliomba ardhi, nao wakawapa bodi ya gavana na chochote kile, na mahakama, mahakama kuu hapo, ikawapa ardhi huko Natick. Na hivyo Natick anakuwa kijiji chake cha kwanza cha Wahindi, wanaosali.

Na anaanzisha kijiji, kama tulivyosema, na vikundi vya watu 10, vikundi vya watu 50, na vikundi vya watu 100, na kisha anaanza kuwafundisha Wahindi katekisimu. Na hiyo ilikuwa yapata mwaka 1650 wakati Natick alipoingia mtandaoni. Na kisha, yapata mwaka 1660, basi, hii ni miaka 10 baadaye, alianzisha kanisa la kwanza.

Kwa maneno mengine, hakukimbilia ndani; alilikuta tu kanisa. Walijenga jengo; walijenga daraja juu ya Mto Charles, kulikuwa na kila aina ya, walijenga nyumba ya mikutano, walimjengea mahali pa kukaa ili aweze kukaa na mambo mengine na kuyafundisha. Na hiyo ilikuwa Natick.

Kwa hivyo, Natick ilikuwa mahali pazuri. Na hata leo, nadhani tulionyesha video na vitu kadhaa vya mwamba uliopo kanisani, Kanisa la Eliot, na Maktaba ya Freebacon, na minara ya kihistoria iliyopo Natick. Pia kuna moja ya michoro mikubwa ya John Eliot katika ofisi ya posta ya Natick sasa.

Na kisha, yapata mwaka 1674, yeye na Daniel Gookin walizunguka na kutembelea; kimsingi walichukua mfumo wa Natick na kuupandisha hadhi hadi vijiji 14, vijiji vya Wahindi vilipoanzishwa. Mnamo 1674, yeye na Daniel Gookin walizunguka na kutembelea kila moja ya vijiji hivyo. Na sasa, tutaangalia leo, 1675, na hili ni muhimu.

Hii ni vita ya Mfalme Philip. Na hii ndiyo kila kitu kilichoingia kwenye tanki baada ya hii. Hii ni vita ya Mfalme Philip iliyovuruga kila kitu.

Na tutalazimika kuzungumzia hilo. Lakini kabla hatujafanya hivyo, tunataka kuzungumzia mafanikio makubwa zaidi ya Eliot. Na hiyo ni Biblia ya Eliot au Biblia ya Algonquin au Wampanoag, ambayo ilichapishwa mwaka wa 1663.

Na kwa hivyo, hii ilikuwa Biblia katika lugha yao kwa mara ya kwanza, na nadhani mara ya mwisho iliandikwa. Na kwa hivyo, Eliot alifanya hivyo. Na kwa hivyo, nataka tu; tunataka kuangalia na kupima kwamba mafanikio yake makubwa yalikuwa kutafsiri Biblia kutoka Kiebrania na Kigiriki na Kiingereza hadi lugha ya Kihindi, ambayo ni lugha ngumu sana.

Na alifanya hivyo kwa miaka mingi, 1663. Hii ni kama miaka 14 baada ya kuhubiri, na amekuwa akihubiri na kufanya mambo kama hayo kwa Wahindi. Kwa hivyo acha nisome kile Thomas Thorogood alichosema mnamo Juni 18 na Juni 18, 1653.

Hapa ndipo Eliot anamwandikia Thomas Thorogood na kumwambia hamu yake ya kuweka Biblia katika lugha yao. Kwa hivyo, Eliot anamwandikia Thomas Thorogood mnamo 1653, nukuu, Nina hamu kubwa na hamu, ikiwa ni mapenzi ya Mungu, kufundishwa Kiingereza chetu, lugha yetu ya Kihindi inaweza kutakaswa kwa kutafsiriwa kwa Maandiko Matakatifu ndani yake. Lakini ninaogopa haitapatikana katika siku zangu.

Kwa maneno mengine, anaangalia mwaka 1653, na miaka 10 baadaye, atakuwa amemaliza Biblia, lakini anaiona kama kazi kubwa tu. Anasema sidhani kama itatokea katika siku zangu. Anasema siwezi kuendelea na kazi hiyo kwa sababu ya ulazima wangu wa kuhudhuria huduma yangu huko Roxbury na miongoni mwa Wahindi katika sehemu mbalimbali.

Kwa hivyo, alizunguka vijiji hivi vyote vya Wahindi. Na akasema, namaanisha, sidhani kama nitaweza kufanikiwa. Sitaiona katika siku zangu.

Lakini hiyo ndiyo ilikuwa shauku yake. Kimsingi alifanya katekisimu na sarufi. Na unapaswa kukumbuka, jamaa huyu ana umri wa miaka 40, 40 hivi na anajaribu kujifunza lugha hii ngumu sana ya Algonquin.

Na kwa hivyo yeye si kama kijana mwenye umri wa miaka ishirini ambaye anajifunza hili kwa namna fulani. Na alilifanyia kazi kwa takriban miaka 12. Swali la Kihindi lililomsukuma lilikuwa ni jinsi gani ninaweza kufika mbinguni? Na kimsingi alisema, unajua, soma Biblia, sikia kile Yesu anasema, na uombe.

Na akagundua kwamba hawangeweza kusoma Biblia katika lugha yao wenyewe. Hawakuwa na lugha ya kuandikwa. Hakukuwa na fasihi; hakukuwa na kitu.

Na kwa hivyo, kimsingi, ilibidi aanze kutoka mwanzo. Na kwa hivyo, hili ni jambo kubwa sana. Alikuwa na tafsiri ambazo aliziunda kwa ajili ya katekisimu kwanza.

Alifanya sala ya Bwana, ambayo, unajua, unapoendeleza mambo, sala ya Bwana ndiyo utakayoanza nayo, katekisimu, na kisha pia amri 10. Na hizo zilikuwa mambo

muhimu ya msingi. Na alisaidiwa na Coconoo, Mhindi huyu ambaye alikuwa nyumbani kwake, na kimsingi walifanyia kazi kufundisha.

Coconoo alifanya kazi ya kumfundisha lugha hiyo. Coconoo alijua Kiingereza na Algonquin na akamsaidia katika mchakato wa kutafsiri. Mnamo 1649, miaka mitatu baada ya mahubiri yake huko Waban's Wigwam, miaka mitatu baadaye, alikuwa akikanyaga shule za Wahindi, hitaji la haraka la shule za Wahindi.

Alinukuu, "Natamani sana kutafsiri baadhi ya sehemu za maandiko matakatifu katika lugha yao na kuchapisha kitabu cha awali katika lugha yao ambapo, ili kuwaanzisha na kuwafundisha kusoma. Kwa hivyo, alikuwa akitengeneza vifaa ambavyo wangeweza, wasingeweza kusoma lugha yao wenyewe. Havingeandikwa kamwe."

Kwa hivyo, ilibidi awafundishe kusoma lugha yao wenyewe. Na jambo kama hilo litakuwa gumu na la kubeba mzigo. Na mimi sina uwezo wangu mwenyewe wa kulisoma.

Na kwa hivyo kimsingi, anasema, siwezi kufanya haya yote, lakini alijua, na alikuwa akichukua hatua kwa hatua kuelekea upande huo. Gharama ya uchapishaji ilikuwa kizuizi kwake mnamo 1658. Aliandika kwamba kitabu kizima cha Mungu kimetafsiriwa katika lugha yao wenyewe.

Ilitaka kurekebisha, kuandika, na kuchapisha. Laiti Bwana angefanya hivyo ili kwa njia fulani au nyingine, ipate kuchapishwa. Na hakuwa na fedha au uwezo wa kuchapisha.

Na kwa hivyo, hii ilikuwa ni sehemu kubwa, lakini alikuwa ameifanya. Na kwa hivyo, alifurahi sana kuhusu hilo. Ingewezaje kuchapishwa? Alikuwa na mshahara mdogo na hakuweza kuulipa.

Katika barua kwa Uingereza mwaka wa 1651, anasema, kwa huzuni kubwa, sina matumaini ya kuona Biblia yangu ikichapishwa katika siku zangu. Na kwa hivyo, alikuwa amegundua tu kwamba hangeweza kuivuta. Aliandika barua kwa Chama cha Kueneza Injili, akiomba msaada.

Mnamo Septemba 1661, Agano Jipya lilichapishwa kwa lugha ya Algonquin huko Cambridge, Massachusetts. Miaka mitatu baada ya hili au hivyo, mnamo 1663, Biblia nzima itachapishwa. Itachapishwa huko Cambridge.

Cambridge ndipo Chuo Kikuu cha Harvard kilipo leo. Na kitachapishwa katika chumba cha chini cha chuo cha Wahindi. Ilikuwa jengo la kwanza la matofali katika Chuo Kikuu cha Harvard.

Katika chumba cha chini cha nyumba hiyo, walikuwa na mashine ya uchapishaji na Samuel Green, jina maarufu la mpiga chapa maarufu aliyechapisha vitu hivi vyote

katika kizazi hicho. Hawa ni kizazi cha kwanza. Hawa hawakuwa na chakula cha kutosha kula na vitu vingine.

Kwa hivyo, Samuel Green kuchapisha mashine hii ya uchapishaji ilikuwa jambo kubwa. Na kisha wakamleta Marmaduke Johnson huyu, na Marmaduke Johnson alikuwa na mkataba wa miaka mitatu wa kuja Boston na Cambridge, na kimsingi kuchapisha kwa miaka mitatu, Biblia hii ya Eliot iliyochapishwa mwaka wa 1663. Nakala mia mbili katika ngozi isiyo na ngozi kali zilichapishwa na mara moja zikasambazwa kwa Wahindi.

Furaha ya Eliot alipokwenda Natick na kuona Biblia mikononi mwao ilikuwa kama Simoni kwenye meli ya kivita ili kutupokea. Na kumbuka Simoni, alipomchukua mtoto Yesu, ilikuwa kama, haya ndiyo maisha yangu, jamani. Ilikuwa kama nukuu kutoka kwa Simeoni katika Luka sura ya pili inasema, sasa, Bwana, uturuhusu sisi mtumishi wako tuondoke kwa amani kwa maana macho yangu yameona wokovu wako.

Na ndivyo ilivyokuwa kwa Eliot alipoona na kweli alikuwa na Biblia mikononi mwake kwamba alikuwa ametafsiri aina ya de novo kutoka nje ya kitu chochote, akifanya kazi tu na tafsiri na vitu vingine. Ilikuwa kama hii ilikuwa mafanikio ya maisha yake. Na sasa acha roho yangu iondoke kwa amani.

Kwa hivyo, Samuel Green alihusika. Samuel Green alileta pamoja naye mwaka wa 1628; kulikuwa na mashine ya uchapishaji, mashine ya uchapishaji ya 1628, ambayo Samuel Green alikuwa akichapisha vitu hivi vyote. Mashine mpya ilitumwa mwaka wa 1654, na hii iliajiriwa Marmaduke Johnson.

Kwa hivyo ulikuwa na Samuel Green, Marmaduke Johnson, na kisha mwingine alikuwa Printer James. Nami nitazungumza naye kuhusu sekunde moja. Kulikuwa na Mhindi; hiki kilikuwa chuo cha Wahindi, na kilikuwa katika chuo cha Wahindi ambapo uchapishaji huu ulikuwa ukiendelea.

Kuna jamaa anayelitwa Printer James, na kwa kweli, wanamwita James Printer; walichukua hilo kama jina lake la mwisho. Na alikuwa Mhindi ambaye alisaidia kuthibitisha hili ili kuhakikisha kwamba lilikuwa sahihi na mambo kama hayo. Na atakuwa mmoja wa mashujaa wa mwanzo, Mhindi ambaye alisaidia kuchapisha Biblia.

Walichapisha mnamo 1663; kulikuwa na nakala elfu moja za Biblia ya Eliot zilichapishwa, nakala elfu moja. Walituma, nadhani, nakala 26 kurudi Uingereza, na Mfalme James akapewa hii. Mnamo 1658, Eliot aliandika hazina ya jamii, nukuu, Sitawasumbua na chochote kwa sasa, isipokuwa biashara hii moja ya sasa, inayogusa uchapishaji wa Biblia katika lugha ya Kihindi, ili ninyi wenyewe msukumwe kuajiri kijana mwaminifu ambaye ana ujuzi wa kutunga, na ujuzi zaidi, sehemu nyingine ya kazi, bora zaidi.

Mpeleke kama mtumishi wako na umlipe huko kwa maudhui yake na ushiriki malipo na umruhusu akuhudumie hapa New England kwenye vyombo vya habari katika Chuo cha Harvard na ufanye kazi chini ya mchapishaji wa chuo, Samuel Green, na katika kuivutia Biblia katika lugha ya Kihindi na pamoja naye tuma hisa rahisi ya karatasi kwa kuanzia. Kwa hivyo, kwa kweli, walituma; Nadhani ilikuwa mia moja au kitu kama kile cha karatasi, na ilihitaji tu karatasi ili kuchapishwa. Unaweza kufikiria hawa jamaa ndio walowezi wa kwanza.

Kwa hivyo, hawana karatasi nyingi na vitu kama hivyo vilivyotengenezwa. Kwa hivyo, inavutia. Katika kitabu kimoja cha hivi karibuni kilichoandikwa na Bengé na Pickowicz, labda nilitamka majina yao vibaya, lakini inasema katika kipindi cha miaka elfu moja, tangu Alfayo, ambayo ni tangu 311 hadi 383, waliunda alfabeti ya Gothic.

Kwa hivyo, Alfeus , katika miaka ya 300, aliunda hati hii ya Kigothi, alfabeti hii ya Kigothi. Watu hawa wanaona kwamba Eliot ndiye mmisionari pekee aliyebuni alfabeti mpya kutoka kwa lugha isiyoandikwa kwa madhumuni ya kufundisha na kuhubiri maandiko. Kwa hivyo, ilikuwa imepita zaidi ya miaka elfu moja tangu mtu yeyote atengeneze alfabeti ya kuelezea kile alichokuwa akisikia. Wahindi walilazimika kubuni herufi mpya.

Na kwa hivyo, nilipokuwa nikichunguza kitu hiki, nilikutana na sifuri mbili, na niligundua zilikuwa karibu sana. Baada ya muda, nilianza kugundua kuwa kwa kweli zilikuwa sifuri mbili zilizobanwa pamoja. Na hiyo ilikuwa moja ya alama zake mpya kwa sauti aliyokuwa akiisikia katika lugha ya Algonquin.

Kwa hivyo, alitunga barua mpya ambazo zingerekodi sauti ya watu hawa, jambo ambalo halikufanywa kwa miaka elfu moja. Na Eliot alifanya hivi. Ni jambo la kushangaza alichofanya, lakini shauku yake kwa hili.

Mnamo 1611, bila shaka, toleo la King James lilitoka, 1611. Sasa tunazungumzia 1663. Kwa hivyo, ni kama miaka 50 baadaye.

Lakini toleo la King James lilikuwa na wasomi 54 na liliwachukua miaka saba, wasomi 54 katika toleo la King James. Ilimchukua miaka saba kuifanya. Eliot alikamilisha kazi yake katika miaka 14; mtu mmoja, John Eliot, alitafsiri Biblia nzima hadi Algonquin, ambayo ni ngumu zaidi kuliko Kiingereza, kwa njia, na Kigiriki na Kiebrania.

Na kwa hivyo, ilikuwa ngumu zaidi. Na bado, katika miaka 12 au miaka 14, samahani, anafanya walichofanya katika miaka saba. Kwa hivyo, ni ajabu kidogo.

Mtu mmoja, kujitolea kwake kwa hili, nidhamu yake binafsi, uvumilivu wake, na uwezo wake wa kufanyia kazi hili kila siku. Sasa, baadhi ya masuala ya tafsiri

yanaibuka. Kila unapoenda kati ya tamaduni na lugha, una tofauti za kitamaduni, na una tofauti za lugha.

Na kwa hivyo kila unapozungumza kati ya lugha hizi mbili, hasa wakati tamaduni zina tofauti sana, utaishia na matatizo na magumu, kwa hivyo unapoanza na sala ya Bwana, baba yetu, aliye mbinguni, kumfikiria Mungu kama baba ilikuwa jambo geni sana kwa Wahindi. Kwa hivyo, unaposema baba yetu, aliye mbinguni, jina lako litukuzwe, wazo hilo la kumfikiria Mungu kama baba yako lilikuwa uvumbuzi halisi kwao.

Na kisha utusamehe makosa yetu kama tunavyowasamehe wale wanaotukosea au wadeni wetu; utusamehe wadeni wetu kama tunavyowasamehe wadeni wetu. Na kwa Wahindi, kulipiza kisasi ilikuwa sehemu kubwa sana ya utamaduni wao. Unamaanisha nini ninapoweza kumsamehe adui yangu? Hatufanyi hivi hapa.

Na hivyo , aina hii ya kitu cha kuwasamehe adui zako, makosa yao, ilikuwa jambo kubwa sana.

Sasa, ngoja niingie katika kitabu cha Zaburi. Zaburi 23, Bwana ndiye mchungaji wangu. Sitapungukiwa na kitu. Ananilaza kando ya malisho ya majani mabichi na vitu vingine. Bwana ndiye mchungaji wangu.

Wanakuna vichwa vyao. Mchungaji ni nini? Mchungaji ni nini? Hawajui mchungaji ni nini. Wanaenda kuwinda, na wanawinda, unajua, bata mzinga na kulungu na sungura na wanawinda vitu, beaver, na wanawinda vitu, lakini hawajui ni nini kuwa na, unajua, makundi ya, ya, ya, ya mbuzi na kondoo na mbuzi, kwamba wewe ni mchungaji.

Hawakujua lolote kuhusu hilo. Na kwa hivyo, Bwana ndiye mchungaji wangu. Hilo linamaanisha nini kwa Wahindi na utamaduni wao na mambo mengine? Ni vigumu sana.

Na mambo mengine. Kwa hivyo, baadhi ya mambo haya yalikuwa ambayo Eliot alilazimika kukabiliana nayo na kuyashughulikia na matatizo haya ya kitamaduni. Cotton Mather aliandika kitabu hiki, *Magnolia Americana Christi au Christi Americana, nasahau kila mara, mnamo 1702 1702. Cotton Mather anawaangalia watu, watu wa aina ya kizazi cha kwanza huko nyuma katika miaka ya 1620, 1630, na 1640 na anaelezea historia hadi kufikia hatua hiyo ya 1702.*

Na huyu *Magnolia Americana Christi* au *Christi Americana*. Cotton Mather anazungumzia ugumu wa lugha hii ya Kiingereza. Na kwa namna fulani anatengeneza kitu kinachocheza na Mnara wa Babeli.

Kumbuka mchanganyiko wa lugha katika Mwanzo 11 na Mnara wa Babeli. Na hivyo Cotton Mather anasema hivi: aliwahi kuweka mapepo, na anafanya hivi kwa utani. Cotton Mather, katika kitabu chake, anafanya hivi kwa utani.

Wakati mmoja aliwapa mapepo ujuzi wao wa lugha na akagundua kwamba wangeweza kuelewa Kilatini, Kigiriki, na Kiebrania vizuri sana. Kwa hivyo, mapepo yaliwaangusha mapepo, na mapepo, hei, walichukua Kilatini, Kigiriki, na Kiebrania. Hilo si tatizo.

Vizuri sana. Walikuwa hivyo. Mashetani walichanganyikiwa kabisa na usemi wa wenyeji wa Marekani. Kwa maneno mengine, anachosema ni kwamba lugha hii ya Wampanoag, Algonquin, ni ngumu sana kiasi kwamba mashetani hawakuweza kuelewa.

Walipata, walipata Kigiriki, Kiebrania, na Kilatini, lakini hawakuweza kufanya hivi. Na lazima Bw. Eliot aliona kazi yake kuwa rahisi au ya kuvutia. Na kwa hivyo anasema kwamba lugha hii ni ngumu sana.

Na ningethibitisha hilo. Nimeangalia lugha. Na tena, nimekuwa na, unajua, Kiakkadi, nimekuwa na Ugaritic, nimekuwa na Kiebrania, nimekuwa na Kigiriki, nimekuwa na Kilatini na Kijerumani na vitu kama hivyo.

Na lugha hii ni ngumu zaidi kuliko kitu chochote ambacho nimewahi kuona. Kwa hivyo tulizungumzia kabla ya tatizo la kimiani. Kwa hivyo katika Waamuzi, sura ya tano, mstari wa 28, Debora na Baraka walitoka kwenda vitani, na Sisera na mfalme wa Yabini, mfalme wa Hazori, wakashuka ili kuwalaki wakiwa na magari yao ya vita.

Na Mungu, kimsingi, mvua ilinyesha, na Mto Kishoni ukafurika. Na hivyo Sisera anakimbia. Na kisha mama yake Sisera wa Yabini anachungulia dirishani mwake, kupitia kimiani yake, inasema, na anachungulia nje kimiani ili kuona wakati mwanawe anarudi nyumbani na nyara zote alizowapiga Wayahudi na nyara zote alizopata.

Na kwa hivyo, anaangalia nje ya kimiani. Kwa hivyo Eliot anatafsiri, na anasema, unafanya nini na neno hili kimiani? Namaanisha, wigwams zao ni wazi hazina kimiani yoyote. Na kwa hivyo yeye, aliuliza, unajua, watu aliokuwa akitafsiri nao, sawa, ni nini? Na akaelezea jinsi ilivyokuwa.

Nao wakasema, sawa, ni kama ganda la mkunga. Na ilikuwa hivi. Kumbuka nilikuambia kwamba walipofanya Mto Charles na mito mingine, wangezuia kutoka pande mbili na kuacha shimo katikati.

Na kisha wakaweka kikapu hiki kilichotengenezwa kwa vipande vya mbao na vitu vingine ili kukamata samaki ambao wangelazimika kulazimika walipokuwa wakishuka

mtoni kuogelea, nao wangewakamata kwenye kikapu. Hivi ndivyo walivyovua samaki. Na Eliot akasema, unajua, yeye, Eliot alikuwa mtu wa ajabu kweli.

Alihisi tu kwamba ganda la mkunga halikuwa mama huyu anayeangalia nje ya dirisha lake kwenye kimiani. Halikufanana. Na kwa hivyo hakujua la kufanya na hilo.

Kwa hivyo, aliishia kutumia neno lattice ut, lattice ut. Na akachukua neno lattice na akaishia kwa ut, ambalo lilikuwa mwisho wa Kihindi na kuweka mwisho huo wa Kihindi kwenye neno lattice. Na hivyo ndivyo alivyofanya.

Kwa hivyo, anachofanya ni kwamba anapohama kati ya tamaduni, lazima abuni alfabeti mpya tofauti ambayo haikuwa imefanywa kwa miaka elfu moja. Lakini pia lazima abuni maneno anapohama kati ya tamaduni hapa ili kuwasiliana. Na hawezi kuwasiliana kwa kweli kwa sababu hawajui kimiani ni nini.

Na kwa hivyo yeye, anaweka maneno kama haya. Tena, nilieleza kwamba tulikuwa na tatizo sawa katika Kiebrania kama Kiebrania cha kisasa, ambacho kilianzishwa katika karne ya 20. Tena, neno kaseti halikuwa na neno la kale linalotegemea Biblia.

Unasemaje kwenye kaseti ya Biblia? Huwezi kusema. Na hakukuwa na kaseti wakati huo, ni wazi. Namaanisha, huenda zilikuwa na intaneti, lakini oh, hiyo ni kweli.

Al Gore alikuwa bado hajavumbua intaneti. Na kwa hivyo hawakuwa nayo tena katika nyakati za Biblia kama kaseti au kitu chochote cha kielektroniki kama hicho. Kwa hivyo katika nyakati za kisasa, wanaiita tu cassetim.

Weka mwisho wa Kiebrania juu yake. Na hivyo ndivyo wanavyofanya kazi na baadhi ya maneno na vitu vipya. Utakuwa na vitu kama intaneti; utakuwa na vitu kama mitandao ya kijamii na vitu kama hivyo.

Hayo yote ni maneno mapya. Na hakuna mtangulizi wa kale wa aina hiyo ya kitu. Kwa hivyo utaishia kubuni maneno.

Sasa, maneno ni marefu sana. Na nina neno moja hapa, na linamaanisha swali letu. Ninapoliangalia kwenye ukurasa na nitajaribu kukuonyesha kutoka kwa PowerPoint, neno hili, neno moja linamaanisha swali letu, lazima liwe na angalau herufi 30 hadi 40.

Inachukua mstari mzima. Na kwa kweli, niliona kwamba katika moja ya Biblia za Eliot, mstari huo mmoja, mstari mzima, ulichukuliwa na neno moja. Kwa hivyo, hii ni lugha ya ajabu.

Ni maneno marefu sana. Yanachukua maneno na miisho, huyaweka, badala ya kuwa na maneno tofauti ya viwakilishi na vivumishi, kimsingi huyaunganisha pamoja,

ambayo ina maana kwa maneno haya marefu sana, kama vile herufi 30, 40. Nomino, unasema nomino, namaanisha, unajua, zinaenda Kilatini, Kigiriki, Kiebrania, Kijerumani, zina, unajua, nomino zisizo na uke na za kiume.

Sawa. Karibu kila lugha ina nomino za kiume, kike, na zisizo na uke. Wahindi hawakufanya hivyo.

Walikuwa na uhai dhidi ya wasio hai. Na kwa hivyo, ilikuwa njia mpya kabisa ya kufikiria kuhusu nomino kama hai na zisizo hai. Eliot alichukua mambo haya.

Jamaa huyu alikuwa mtaalamu wa lugha za kawaida. Jamaa huyu alikuwa mtaalamu mzuri wa lugha. Na baadhi ya mambo ya lugha aliyofanya yalikuwa mbele sana ya wakati wake. Na bado, kwa sababu alitaka kuwasilisha maandiko kwa usahihi, aligundua tofauti hii ndogo, tofauti, kati ya kwamba si mwanamume na mwanamke, ni kati ya mwenye uhai na asiye na uhai.

Kwa hivyo, anachukua miisho, na mwisho wa aug kwa ajili ya uhai unamaanisha wingi. Na kwa wasio hai, kimsingi ni majivu mwishoni mwa wingi. Hawana neno Yehova.

Kwa hivyo utagundua unapoisoma ikiwa utaitazama Biblia katika sehemu mbalimbali kulingana na Mwanzo, nafikiria Mwanzo sura ya pili, na sehemu zingine, badala ya kuwa na kama tunavyofanya Bwana, herufi kubwa L, herufi kubwa O, herufi kubwa R, herufi kubwa D, wakati wowote unapoiona yote yameandikwa kwa herufi kubwa hivyo, herufi kubwa zote, L, L, O, R, D kwa herufi kubwa, herufi ndogo, hiyo ina maana kwamba ni kigezo cha Yehova au Yahweh. Sawa. Wahindi hawakuwa na hilo.

Na kwa hivyo walichofanya ni kwamba alitumia tu neno Yehova na kuliweka humo. Na kwa hivyo utaona, utasoma pamoja, na ghafla, kishindo, Yehova atakuwepo. Na utasema, hilo lilingiaje humo? Hawakuwa na neno la kulizungumzia.

Kwa hivyo, kimsingi alitumia jina la Mungu Yehova kuweka ndani yake. Hakukuwa na kitenzi halisi. Kitenzi hicho ni muhimu sana katika lugha nyingi.

Neno ni, hawakuwa na neno kwa ni au alikuwa au akawa. Kwa hivyo, ilikuwa ngumu sana. Unasemaje, Mungu anaposema katika Kutoka 3:14, Mimi niko niliye? Unasemaje hivyo? Wanapokuwa na am, an ni kitenzi.

Kwa hivyo Eliot alikabiliwa na mambo mengi magumu sana hapa, na walichapisha nakala elfu moja. Na sasa kitakachotokea ni, wacha niruke tu mbele. Mnamo 1675, tulizungumzia kuhusu vita vya Mfalme Philip na uharibifu ambao walikuwa nao kwa watu na uhusiano kati ya Wahindi na walowezi.

Mnamo 1675, wakati mvutano unapoogezeka na kuanza kupigana, moja ya mambo ya kwanza kufanya ni kwamba watachoma Biblia za Eliot. Na hivyo toleo la 1663 la Biblia, wengi wao waliangamia kwenye moto na wakararuliwa na kuharibiwa kabisa na walowezi ambao wakati huo walikuwa wakiwachukia Wahindi kwa sababu, unajua, walikuwa wakiwaua watu wengi sana na Wahindi wenyewe, kwa sababu hawakuwapenda walowezi na Biblia hii iliwakilisha uhusiano huu na Waingereza. Kwa hivyo pande zote mbili zinachoma Biblia, Biblia za Eliot.

Na kwa hivyo, karibu hakuna hata moja kati ya Biblia hizo za mwaka wa 1663 iliyobaki. Sasa inashangaza kwamba Chuo cha Gordon, katika kumbukumbu zao, Damon DiMauro kimechunguza baadhi ya mambo haya, kama vile Sarah St. Germain alivyofanya. Watu hawa wawili waligundua kwamba Chuo cha Gordon kilikuwa na toleo la 1663 la Biblia ya Eliot.

Unaelewa kulikuwa na elfu moja kati yao iliyochapishwa, mingi ikiwa imeharibiwa? Hicho ni kitabu adimu sana. Na walirudia kila kitu hivi majuzi katika miezi michache iliyopita.

Na ni ugunduzi wa ajabu katika kumbukumbu katika Chuo cha Gordon huko Wenham, Massachusetts, hata leo, ambapo nilipata fursa ya kufundisha kwa miaka 20. Kwa hivyo, nini kinatokea hapa? Sawa, samahani. Sawa.

Kwa hivyo, nakala ya Biblia ilirudishwa Uingereza, nakala 26, na nakala moja ilienda kwa King James, na hiyo inavutia kidogo. Toleo la pili lingechapishwa mwaka wa 1685. Hii ni miaka 10 baada ya vita vya Mfalme Philip.

Ni wazi walihitaji kupata Biblia na vitu vingine zaidi. Na hivyo, Samuel Green alipewa kazi tena. James Printer alikuwa Mhindi wa asili aliyesaidia kuchapisha katika Chuo cha Wahindi katika Chuo Kikuu cha Harvard huko Cambridge.

Pia alihusika katika kuthibitisha toleo la pili. Eliot alikuwa na Dickens wa muda akichangisha pesa kwa ajili ya toleo la pili. Na, unajua, ni wazi, walifanya hilo mwaka wa 1663.

Alikuwa shujaa. Kila mtu alisema kwamba alichofanya kilikuwa cha ajabu. Baada ya vita vya Mfalme Philip, walowezi walikuwa kama, Haya jamani, hatujui kama tunataka kufanya hivi tena.

Na kwa hivyo kimsingi, waacheni Wahindi wajifunze kusoma Kiingereza, waacheni wajifunze kusoma Kiingereza, nasi tutafanya mambo ya Biblia ya Kiingereza na kadhalika. Na Eliot bado alikuwa akisisitiza kwa sababu alisema, hapana, wanahitaji Biblia katika aina ya lugha yao wenyewe. Lakini hakuwa na pesa na kadhalika, na hangeweza kukusanya pesa hizo.

Alijaribu kukusanya pesa, lakini hazikuenda popote. Na mwishowe, alikuwa akibishana nao au hakubishana nao. Anajaribu kuwashawishi.

Na kimsingi walishawishika kufanya Agano Jipya. Lakini kama unajua chochote kuhusu Wahindi, wanapenda hadithi za Agano la Kale. Na ukiangalia majina ya baadhi ya Wahindi, haya ni maoni yangu tu; majina mengi waliyochukua yalikuwa ya wahusika wa Agano la Kale.

Na kwa hivyo wanapenda Agano la Kale na hadithi ambazo zinahusiana nao sana. Wahindi walikuwa wanapenda kusimulia hadithi na mambo mengine. Na kwa hivyo Eliot alijua mambo haya, na akasema, La, lazima niwe na Biblia nzima.

Sitaki Agano Jipya pekee. Namaanisha, Agano Jipya linamhusu Yesu, Agano Jipya muhimu sana, lakini Agano la Kale lilikuwa muhimu sana. Na kwa hivyo alichofanya ni kwamba, hakuwa alipokutana na ukuta, anasema, sawa, hawatafanya hivyo.

Nilipata pauni 40 ambazo alikuwa nazo kwa sababu kumbuka alikuwa akipata mshahara na kadhalika. Na inaonekana alikuwa ameweka akiba ya pauni 40, ambayo ilikuwa nyingi kwake kama kila kitu alichokuwa nacho. Na kwa hivyo, alichukua pauni 40 ambazo alikuwa nazo, na hii ni mwaka 1685.

Unaelewa? Atakufa baada ya miaka mitano. Ana umri wa miaka 81 sasa. Kwa hivyo huyu ni mzee wa miaka 81.

Anachukua pauni 40 za mwisho alizonazo. Hawatazichapisha kwa ajili yake, mambo ya Agano la Kale. Na kisha kimsingi nyuma ya aina fulani ya mgongo wa chama, chama cha kueneza injili, hawangefanya hivyo.

Na kwa hivyo anachukua pauni 40, na ana mchapishaji huyu wa James na Samuel Green au chochote kile, anayechapisha pale, na kuwaambia waanze kuchapisha Agano la Kale, wakigundua kwamba pauni zake 40 hazingeenda sana popote, lakini aliwafanya waanze kuiandaa na kadhalika. Naam, jamii iligundua kwamba alikuwa akiwazunguka-zunguka ili tu afanye hivyo. Na kwa hivyo walimkosoa kidogo.

Na hivyo Eliot alimwandikia Bw. Boyle. Unakumbuka kwamba Winslow na Boyle walikuwa wawili wa watetezi wake. Boyle alikuwa juu ya jamii kwa ajili ya kueneza injili.

Edward Winslow ndiye aliyechukua hati kutoka kwa maungamo ya Mhindi huyo, machozi ya toba, na kuzileta jua safi na kuzileta Uingereza na kuzichapisha huko Uingereza. Na kwa hivyo, Bw. Boyle kimsingi alimkamata John Eliot akifanya hivi. Na kwa hivyo, basi Eliot ana deni kubwa kwa Bw. Boyle huyu aliyemsaidia sana.

Kwa hivyo, anasema, huyu ni John Eliot anayezungumza, anasema, umri wangu unanifanya niwe muhimu. Ilikuwa kama, jamani, nina umri wa miaka 81. Lazima nimalize hili.

Nina umri wa miaka 81. Sitaki kuona hili. Umri wangu unanifanya niwe na huzuni, nami nitaondoka kwa furaha.

Naomba niache Biblia miongoni mwao, kwani ni neno la uzima. Natamani kuona, natamani kuona ikitendeka kabla sijafa. Nami nina umri mkubwa sana kiasi kwamba siwezi kutarajia kuishi muda mrefu.

Na Sundry anasema kwamba kama singeweza kuchapishwa tena nikiwa hai, haiko ndani ya matarajio ya akili ya mwanadamu, iwe wakati wowote, au lini, au jinsi itakavyotimizwa. Na anasema, Hei, kama sipo, anasema, mimi ni mzee, mwanamume. Namaanisha, naweza kuona kifo changu kiko hapa.

Kwa njia, marafiki zake wote walikuwa wamekufa mapema, na kama nilivyosema, alipoteza, kama nilivyosema, watoto wake wanne kati ya sita walikufa. Ni watoto wake wawili tu walioishi muda mrefu kuliko yeye. Kwa hivyo alitazama kifo chake na kwa kweli, miaka michache tu baada ya hili, mkewe mwenyewe atakufa.

Na kwa hivyo, anatambua kwamba yuko mwisho wa kamba yake hapa. Na anasema tu, amina, nitafanya hivi. Nisipofanya hivi, haitatokea.

Na Wahindi hawa wanahitaji Biblia katika lugha na mambo yao wenyewe. Kwa hivyo, tunapaswa kusema pia kulikuwa na upinzani dhidi ya Eliot. Watu wengi, walowezi, walitilia shaka kama Wahindi walielewa injili na kile kilichokuwa kikiendelea na kama walikuwa waaminifu kwake kweli au kama walitaka tu kuwaridhisha Waingereza na mambo kama hayo.

Jamaa anayeitwa Hugh Peter, mhudumu huko Salem yuko kwenye Ufuo wa Kaskazini. Unaingia katika eneo la Boston; unaingia North Shore, Boston, na South Shore. Na kwa hivyo, kuna aina fulani ya tofauti kati ya ufuo wa Kaskazini na Kusini, Boston ikiwa katikati na Mto Charles ukiingia humo.

Na kwa hivyo, kama umewahi kufika eneo la Boston, unajua ninachozungumzia: North Shore, Cape Ann, Boston, na kisha South Shore. Eliot yuko South Shore, basi. Jamaa huyu yuko Salem kwenye North Shore, Hugh Peter, mhudumu huko Salem.

Alisababisha uharibifu mkubwa kwa kuita mpango mzima wa kimisionari kuwa ni udanganyifu na madai ya ubadilishaji wa kimisionari au Wahindi kuwa ni udanganyifu tu. Kwa hivyo huyu hapa mhudumu wa injili huko Salem anayesema kile Eliot anachofanya, yote ni uongo, yote ni udanganyifu. Na hawawi Wakristo halisi na mambo kama hayo, jambo ambalo lilikuwa baya sana.

Alikabiliwa na upinzani kutoka kwa walowezi. Walowezi hawakuwaamini; baada ya vita vya Philip, walowezi hawakuwaamini tena Wahindi. Na kwa hivyo hawakuwaamini.

Pia, kwa upande mwingine, alikabiliwa na matatizo kutoka kwa Satchams na Powwows, makuhani, na machifu. Makuhani na machifu walimpinga Eliot pia kwa sababu sasa hawakuwaamini Waingereza. Wakawa Wakristo.

Nami nitakuambia kilichowapata, hata Wakristo wa India, kilichowapata. Na kwa hivyo, Wasatcham, wakuu na makuhani, Wapowwow hawakuwaamini tena Waingereza. Kwa hivyo, Eliot analazimika kukabiliana na matatizo pande zote mbili.

Na kwa hivyo, hii ni aina ya muktadha wakati huo. Mnamo 1685, walichapisha toleo la pili la Biblia yake. Baada ya hapo, walijaribu kupata toleo la tatu, lakini hakukuwa na. Hii ilikuwa mwaka 1710, nadhani, lakini Eliot alikuwa ameenda kitambo sasa.

Na hakukuwa na mtu mwingine yeyote ambaye angeweza kuchukua vazi lake. Alitaka mtu afuate nyayo zake, lakini hakuna mtu ambaye angeweza. Jamaa huyu alikuwa wa aina yake.

Na hivyo, ilikuwa baada ya 1710, walipobishana, kimsingi, kuwaacha Waingereza, waache wasome Kiingereza. Na hivyo, haikutokea, toleo la tatu. Na hivyo, kazi ya Eliot, ukiona toleo la 1685, hiyo ni kitabu adimu, lakini si nadra kama kitabu cha 1663, kwa sababu hizo zilichomwa moto na kulikuwa na elfu moja tu kati yao iliyochapishwa na vitu vingine.

Kwa hivyo sasa hebu tuzungumzie vita vya Mfalme Phillip. Kwa hivyo hiyo ilikuwa Biblia ya Eliot. Tumeonyesha tu baadhi ya ugumu wa kuichapisha na kuichapisha, na pia baadhi ya tofauti za tafsiri, ugumu, na tofauti za kitamaduni ambazo Eliot alilazimika kukabiliana nazo hapo.

Vita vya Mfalme Phillip, 1675, 1676, aina hiyo ya kundi, vita vya Mfalme Phillip, walikuwa na vita hivi vya Pequot, vita vya Pequot vilikuwa mwaka 1637, lakini hiyo ilikuwa mapigano madogo na Wahindi na walowezi. Na haikuwa sawa na walowezi kuwachukulia Wahindi kama watu wasio na msimamo au Wahindi kama watu wasio na msimamo wa Waingereza. Na hivyo hivyo, viliisha haraka na kwa namna fulani.

Katika miaka ya 1770, Eliot na Daniel Gookin, kama tulivyosema hapo awali, mnamo 1674, Eliot na Daniel Gookin walienda kwenye vijiji 14 vya Kikristo, vijiji vya Wahindi wanaoomba, na kuvitembelea. Huu ni mwaka mmoja kabla ya vita vya Mfalme Phillip, vijiji hivi vya Wahindi wanaoomba. Ili kuweka hili katika muktadha, Winslow anaielezea hivi.

Vita vya Mfalme Phillip viliua watu wengi zaidi, kwa asilimia, kuliko karibu vita yoyote ambayo Amerika ingewahi kukabiliana nayo. Na alikuwa akiandika mwaka wa 1968, naamini ilikuwa hivyo. Kwa hivyo hadi mwaka wa 1968, vita vya Mfalme Phillip, watu wengi zaidi kwa asilimia walikufa.

Tena, hakukuwa na walowezi wengi hivyo, na bado walowezi walikuwa wakichoma, unajua, vichwa vyao, kuuu na kuchoma majengo yao, kuchoma miji yao, kuchomwa moto na vitu kama hivyo. Miji mizima ilichomwa moto, na familia nzima ziliharibiwa. Na ilikuwa ya kikatili.

Namaanisha, Wahindi wanaingia, wanawapiga watu kichwani, na wanafanya mambo mabaya sana. Na kwa hivyo vita hivi vya Mfalme Phillip, Waingereza walikuwa wakipoteza, na walikuwa wakipoteza, na walipoteza idadi kubwa ya watu wao. Na waliogopa kwamba wangeangamizwa.

Na Wahindi wangewaangamiza, kundi lote lao na kadhalika. Na kwa hivyo, hii ilikuwa aina ya umwagaji mkubwa wa damu uliokuwa ukiendelea. Waingereza na Wahindi walitumia mbinu hii ya kuvizia.

Wahindi walijua jinsi ya kupigana msituni, na walijua jinsi ya kujificha msituni. Na kisha, waliruka, wakaruka juu, na wakaweka shambulizi, na waliwaua tu wanajeshi, wanajeshi wa Kiingereza, na walowezi hawa wa kwanza na mambo kama hayo. Waliviziwa.

Na Waingereza walikuwa wakipoteza mwaka wa 1675. Hapo awali, walianza kupoteza, na waliogopa kwamba vijiji vyao vyote vingechomwa moto na kusukumwa baharini, kwa mfano. Wahindi waliokuwa wakiomba hawakuaminika, na hakika si walowezi na mambo kama hayo.

Kulikuwa na mauaji haya ya jamaa huyu wa Sassaman, na alikuwa mmoja wa Wahindi waliokuwa wakiomba huko Natick. Kwa hivyo, kumbuka, Natick alikuwa kitovu cha jambo hili la kijiji cha Wahindi wanaoomba. Na kimsingi, jamaa huyo wa Sassaman alikuwa ameuawa.

Nadhani ilipatikana kwenye bwawa lililokuwa limeganda, naye akauawa, na wakaamua hilo. Waingereza kisha wakawakamata Wahindi watatu waliomuua au kitu kama hicho. Wakawanyonga Wahindi hao na kuwaua Wahindi hao.

Na kisha Mfalme Philip alitumia hilo kama cheche kuchochea vita vyake. Waingereza wanawaua watu wetu na wanatumia hili kuchochea vita. Wakati mwingine ni jambo la kushangaza jinsi vita vinavyochochewa na kitu ambacho hakistahili vita.

Lakini hata hivyo, alitumia hilo. Na Wahindi wakakusanywa pamoja, nao wakanyimwa bunduki. Wakanyimwa uhaba wa chakula uliokuwa ukiendelea.

Na kisha hili likatokea. Walowezi hawakujua kwamba wangeweza kuwaamini hawa Wakristo Wahindi, au kile wanachokiita Wahindi wanaoomba. Wahindi wanaoomba wa Eliot, je, wanaweza kuwaamini? Kwa maneno mengine, je, ulimtumaini mmoja wa Wahindi hawa wanaoomba? Na kisha unaingia kwenye mgogoro, na mmoja wa Wahindi wanaoomba anajaribu kukukata kichwa.

Na kwa hivyo hawakujua kama wangeweza kuwaamini au la. Kwa hivyo, walichofanya ni kuwakusanya Wahindi hawa waliokuwa wakiomba huko Natick na maeneo haya, vijiji 14, na kuwapeleka chini kwenye Mto Charles. Kimsingi, kulikuwa na boti zikiwasubiri kwenye Mto Charles.

Walipanda mashua. Kisha Eliot akaja; yeye mwenyewe akaja huko na kuwaaga marafiki zake wa Kihindi. Nao wakawapeleka hadi Kisiwa cha Deer.

Na nina video na picha nilizopiga katika 360 katika Kisiwa cha Deer leo. Leo, imeunganishwa chini ya Winthrop na ufukweni hapo. Lakini siku hizo hakukuwa na uhusiano wowote.

Ilikuwa bandarini, Bandari ya Boston. Sasa, hii ni Bahari ya Atlantiki, bandari, na ziliwekwa huko katikati ya majira ya baridi kali. Na kama unajua chochote kuhusu majira ya baridi kali huko New England, yanaweza kuwa magumu sana.

Na inaonekana, hiyo ilikuwa majira ya baridi kali walipowekwa huko nje. Walisema theluji ilikuwa imewafikia mabegani mwao. Nimekuwa na umbali wa futi 20 kutoka kwangu ambapo imenibidi kuchimba theluji hii kutoka kwenye njia yangu ya watembea kwa miguu hadi barabarani.

Na ilikuwa juu, na nimekuwa na marundo ya theluji yenye urefu wa futi sita na saba pande zote mbili. Sipendekezi kuchimba theluji unapozeeka kama mimi tena, lakini hapo ndipo unapopata kifaa cha kupulizia theluji. Lakini watu hawa hawakuwa nacho.

Na kwa hivyo, wanawekwa nje. Hakuna chakula, hakuna makazi. Na Wahindi hawa wanawekwa nje kwenye Kisiwa cha Deer katikati ya bandari hii katika Bahari ya Atlantiki.

Na kimsingi, wengi wao walikufa. Na kwa hivyo, hii ni jambo gumu sana. Kuna ukumbusho, nami nitakuonyesha kwenye picha hizi.

Kuna ukumbusho huko Deer Island unaokumbusha yaliyowapata Wakristo hawa, nukuu, Wahindi wanaosali wakati wa vita vya Mfalme Philip. Ilikuwa ya kuhuzunisha sana. Ilikuwa ya kuhuzunisha sana.

Hapa kuna picha za Kisiwa cha Deer. Na kama unavyoona sasa, kiko ng'ambo tu ya ufuo kutoka Uwanja wa Ndege wa Logan, kusini mwa Winthrop hapo. Kuna aina ya kiunganishi cha isthmus kinachoendelea sasa.

Ilikuwa kisiwa wakati huo. Wahindi waliwekwa huko nje, na wengi wao hawakuokoka majira ya baridi kali ya 1675 na 1676. Hapa kuna mandhari ya haraka juu ya kilima kwenye Kisiwa cha Deer.

Na mambo kadhaa yalitokea pale. Hakukuwa na makazi, kama tulivyosema. Mamia ya Wahindi waliwekwa huko nje.

Wengi wao, wengi, wengi wao walikufa. Mojawapo ya mambo ambayo yalikuwa... Elliot alijua hawa jamaa walikuwa nje kwenye Kisiwa cha Deer. Na Kisiwa cha Deer ni kama hapa juu.

Roxbury iko hapa chini. Kuna njia nyingi ya kuvuka ili kuifikisha, sawa, kuvuka bandari, Mto Charles, ambapo inatoka. Elliot kisha akapanda mashua ndogo na Daniel Gookin, na kimsingi walikuwa wakipeleka vyakula kwa Wahindi hawa kwenye Kisiwa cha Deer.

Kwa hivyo, wako kwenye mashua hii ndogo, na wanaelekea ng'ambo. Ni njia nzuri. Namaanisha, sijui, maili kadhaa, kitu kama hicho, kuvuka bandari iliyo wazi.

Namaanisha, ni njia nzuri. Moja ya meli kubwa zaidi zilizokuwa zikiendeshwa na walowezi ilikuja na kuwaona Gookin na Elliot, nao wakaibana mashua yao na kuizamisha na kuibana. Na Elliot akatupwa majini.

Sasa unakumbuka jamaa huyu ni kiwete, mwanamume. Hawezi kutembea. Mguu wake mmoja haupo.

Kama umewahi kufika kwenye maji ya Atlantiki karibu na Boston hapa, na hasa wakati wa vuli na baridi, kuna baridi. Namaanisha, hii si kama, twende kuogelea. Ni baridi.

Unaweza kufa kwa hypothermia. Kwa hivyo, walitupa, wakagonga mashua. Wakasema, loo, ilikuwa ajali tu.

Ilikuwa tu, ndio, sawa. Ukiiona bandari, waligonga mashua. Hilo lilifanyika kwa makusudi.

Watu wengi wanaamini, na ukiangalia hali hiyo, nadhani unaweza kuandika kwamba walizigonga, na waligonga boti hii kubwa, wakagonga boti hii ndogo. Elliot alitupwa baharini, na ilibidi wamtoe huko ili asife na kadhalika. Na hivyo, hivi ndivyo walowezi walivyofanya.

Kwa maneno mengine, hakutaka Elliot achukue chakula ili kuwasaidia Wahindi kwenye Kisiwa cha Deer, lakini Elliot aliweka maisha yake hatarini ili kuwasaidia Wahindi hawa na vitu vingine kwa sababu walikuwa marafiki zake. Aliwaamini, nao walikuwa Wakristo, ndugu Wakristo. Na kwa hivyo, haya yalikuwa mambo fulani hapo.

Hata hivyo, kilichotokea ni kwamba ilikuwa mwaka 1665, na Wahindi walikuwa wakishinda. Walowezi walikuwa wakipoteza, na ilikuwa karibu kuzama kwenye barabara kuu. Kilichotokea wakati huo ni kwamba walowezi waliamua kwamba wanaweza kuwaamini baadhi ya Wahindi.

Na kwa hivyo baadhi ya Wahindi walirudishwa na kutumika kama maskauti. Na kimsingi wangeanza kuwavizia Wahindi kinyume chake. Pia waliwatumia maskauti hawa kubaini Wahindi walikuwa wapi hapo awali ili wasikamatwe.

Mara tu walipoanza kuwatumia Wahindi na kuwatumia kama maskauti na watu mbalimbali, sijui ungeitaje kijeshi, lakini kimsingi, vita vilianza kubadilika na kugeuka, na Mfalme Philip hatimaye akauawa. Na mara tu alipouawa, vita vilishindwa. Walihitaji uongozi wake.

Na hakuwa kiongozi mzuri sana kusema ukweli kwako, lakini aliweza kuwachochea Wahindi hawa wote watoke nje na kuwaua walowezi. Elliot alionwa, na mtazamo wa watu kuhusu Elliot ulibadilika kutokana na vita vya Mfalme Philip. Hapo awali, alikuwa shujaa huyu mkubwa ambaye alikuwa akijaribu kuwahubiria Wahindi kwa njia ya kimisionari, na alikuwa akitafsiri Biblia.

Ilikuwa ya ajabu alichofanya. Sasa anaonekana kama anawasaidia Wahindi wanaotua. Kwa hivyo, alionekana kama msaliti.

Na unaelewa jambo hili kwamba kwa sababu aliunga mkono Wahindi, alikosolewa sana. Na hata mwanangu mwenyewe alikabiliwa na hili alipokuwa Afghanistan alipowafanyia watu wa Afghanistan upendeleo na mambo mengine na kuwalinda, na baadhi ya Wanajeshi wake wa Majini walimwita mpenzi wa haji, jambo ambalo lilikuwa la chini kabisa. Huwezi kwenda chini kuliko hilo.

Na kisha kulikuwa na matokeo mabaya kwa mwanangu kwa sababu alikuwa mpenzi wa nukuu ya haji. Na alichokuwa akijaribu kufanya ni kusema tunahitaji kuwasaidia watu hawa badala ya kuwatia nguvu na kuonyesha jinsi tulivyo wakubwa na wenye nguvu na mambo mengine. Vyovyote vile, Elliot alikuwa katika hali ile ile ambapo alikuwa akiwasaidia Wahindi na walowezi, lakini hawakumpenda Elliot.

Walimwona kama mtu asiye na msimamo, kama mtu anayewasaidia watu wanaowaua na kadhalika. Kwa hivyo, Elliot pia, walipowakamata Wahindi hawa,

wakati mwingine wangewaua, walowezi kama walivyowaua, waliwakamata Wahindi, wangewauza kwa West India, West Indies. Na wangewauza Wahindi hawa kama watumwa, kimsingi hadi West Indies.

Elliot kisha akapinga hili kweli. Na akasema, hapana, hupaswi kufanya hivyo, jamani. Na kwa hivyo, hata hivyo, alipinga utumwa huu wa Wahindi baada ya vita na katika mchakato wa vita.

Kwa hivyo, jambo zima, kuna mabadiliko ya maadili hapa. Kati ya vijiji 14 vya Wahindi, 10 kati yao viliachwa katika hali ya machafuko na kuchomwa moto na kuachwa tu katika hali ya machafuko, na moto na wizi, na mambo ya kila aina yalitokea. Na hivyo, 10 kati ya 14 vilitoweka.

Natick ilikuwa kubwa. Kumbuka Natick ilikuwa kubwa. Tulikuonyesha vitu kusini mwa Boston kwenye ramani, na Natick alikuwa mmoja wapo pekee waliojengwa upya. Na Elliot kisha, ilikuwa ya kuvutia, bado alihubiri huko Natick. Na kwa hivyo angeenda kati ya Roxbury na Natick kama alivyokuwa amefanya.

Hatimaye alimpata jamaa huyu, Daniel Takawambait mnamo 1683. Na sasa Elliot anaenda, Elliot ni nini, lazima awe na takriban miaka 82, 83 kwa wakati huu. Sasa hiyo ingekuwa kweli kutengeneza 79 au karibu, nasahau, itabidi ujumuishe.

Lakini hata hivyo, kwa hivyo yuko mwishoni mwa miaka ya 70 au mwanzoni mwa miaka ya 80. Na jamaa huyu, Daniel, kimsingi ni Mhindi ambaye sasa amekuwa mchungaji wa kanisa la Natick. Na nilipokuwa ndani ya kanisa la Natick, walikuwa na orodha ya wachungaji wao wote.

Na unaweza kuona kwamba yeye ndiye mchungaji wa kwanza wa Kihindi waliyekuwa naye. Elliot kimsingi alifanya kazi ya kumtawaza, kumtawaza na kumweka katika kanisa hilo kabla hajafariki. Na kwa hivyo hili lilikuwa jambo kubwa.

Shida ilikuwa kwamba baada ya Daniel Takawambait kufariki, kimsingi, alikuwa wa mwisho; Waingereza kisha walichukua kanisa hilo. Na kwa hivyo baada yake, kuna Waingereza wote. Na yeye, nadhani, alipofariki, lakini hata hivyo, baada ya hapo, basi Waingereza wote walichukua kanisa huko Natick.

Kwa hivyo, baadhi ya Wahindi wa Tewksbury walikimbilia nyikani, na walijaribu kumfanya arudi. Sawa. Wahindi walikimbilia nyikani baada ya mchakato wa vita hivi.

Na Wahindi walijibu hivi: nukuu, hatuna huruma kwa kile tunachoacha, lakini tunasikitika kwamba Waingereza wametufukuza kumwomba Mungu. Na kutoka kwa kiongozi wetu, tulianza kuelewa kidogo kuhusu kumwomba Mungu. Hawa ni Wahindi wanaoomba, Tewksbury.

Walikimbilia nyikani kwa sababu waliogopa kwamba wangeuawa katika vita hivi. Na wakasema, haturudi, jamani. Na tunasikitika kwa kile tulichoacha, bidhaa na vitu vyetu.

Hatujutii hilo, lakini tunajuta kuondoka. Tulikuwa tunaanza kujifunza kuhusu kumwomba Mungu na mambo mengine. Na tunajuta sana hilo.

Hata hivyo, juhudi za kuwafanya Wahindi kuwa Wakristo hazikuanza tena kwa shauku na ari ambayo ilihisiwa hapo awali. Kwa hivyo, hii ni vita vya Mfalme Philip, 1675; juhudi zote za Eliot na mambo mengine, miji iliyokuwa hapo, miji ya maombi ya Wahindi. Kimsingi, yote yaliporomoka isipokuwa Natick. Ilibidi wajenge upya.

Eliot sasa ana umri wa miaka 72. Ana nguvu zinazopungua. Hajawahi kushinda maumivu ya viungo na ulemavu wa mguu wake.

Anamwandikia Robert Boyle, ambaye yuko Uingereza na anasimamia Chama cha Uenezaji wa Injili. Anasema mimi ni mlemavu na mlemavu sana. Na kwa hivyo, anasafiri huku na huko.

Sijui jinsi alivyofanya hivyo. Na kutokana na kupotea kwa Biblia nyingi za Kihindi kutokana na vita, ilikuwa jambo baya sana kwake. Katika barua kwa Robert Boyle tena, aliomboleza hasara hiyo na kuomba toleo jingine lichapishwe.

Umri wangu unanifanya niwe na huzuni. Alisema, Nitaondoka kwa furaha. Naomba, lakini niwaache Biblia miongoni mwao, kwani ni neno la uzima.

Huenda kukawa na roho za kimungu miongoni mwao zinazoishi hivyo, na wanahitaji Biblia katika lugha yao wenyewe. Kwa hivyo anaandika Robert Boyle. Tulizungumzia baadhi ya mambo hayo ya ajabu.

Hata Richard Baxter, ambaye alikuwa msaidizi wake mkubwa wa kiroho, alikuwa Uingereza, Richard Baxter, Mpuritan mkuu, alikuwa ameandika Eliot huku na huko. Lakini baada ya haya kutokea huku Biblia zikichomwa na mambo mengine, hata Richard Baxter alisema, tusifanye jambo lingine la aina hii ya Biblia. Na kwa hivyo, tulizungumzia jinsi Eliot alivyofanya utaratibu huu wa kisiri na kuukamilisha.

Hiyo ni kweli. Mnamo 1610, baada ya 1685, walijaribu kufanya toleo la tatu, lakini halikufaulu. Watu hawakukubali na mambo mengine.

Nataka kumalizia sasa na siku za mwisho za John Eliot. Nadhani unaweza kugundua kwamba ninamheshimu sana mtu huyu. Ni mara chache sana maishani mwangu ambapo nimesoma hadithi inayovutia kama hadithi za John Eliot na Wahindi na maungamo yao kwa Kristo na maungamo yao ya dhambi zao wenyewe na mambo kama hayo.

Toba na kukiri kama hivyo, sijaona mara chache maishani mwangu. Na sijawahi kuona, sijawahi, jamaa huyu ni mtu wa ajabu. Katika siku yake ya kuzaliwa ya miaka 80, Nehemiah Walter, kumbuka jinsi nilivyokuambia walipenda majina haya ya Agano la Kale. Nehemiah Walter, katika siku ya kuzaliwa ya miaka 80 ya Eliot huko Roxbury, alipata mchungaji mwingine aliyekuja Roxbury.

Ana umri wa miaka 80. Hatimaye, waziri mwingine anaingia. Kisha Eliot anaacha mshahara wake.

Aliliambia kanisa, jamani, hamna pesa za kutosha kunilipa mimi na vitu vingine. Ninaacha mshahara wangu, mwacheni Nehemiah Walter auchukue, na vitu kama hivyo. Lakini watu walikuwa hivyo, kwa hivyo, nisemeje, alikuwa amewahudumia watu hawa tangu 1632.

Na sasa ndivyo ilivyo katika miaka ya 1680 na, unajua, kwa miaka 60 au chochote kile. Nao walikuwa na deni kubwa kwake kiasi kwamba wakasema, hapana, hapana, hapana, tutaendelea kukulipa. Na, unajua, unapata nyumba yako na vitu vyako kama hivyo.

Na ana umri wa miaka 80, na anazeeka. Mkewe alifariki mwaka 1867, samahani, mwaka 1687. Mwaka 1687 ni miaka mitatu kabla ya Eliot mwenyewe kufa.

Mkewe, Hana, alifariki. Ilikuwa ni jambo la kuhuzunisha sana. Ni mwanawe, Yusufu, na binti yake mkubwa, Hana pekee walionusurika.

Alipoteza watoto wake wengine wote, watoto wengine wanne kabla ya hapo. Na sasa Hannah anakufa, jambo ambalo linamhuzunisha sana. Walikuwa wanandoa wengi.

Eliot alikuwa na ucheshi; ilibidi ampe. Kwa hivyo anazeeka sana sasa. Na walowezi hawa wote wa kizazi cha kwanza, kumbuka jinsi tulivyozungumzia walowezi wa kizazi cha kwanza, watu kama Richard Mather, Thomas Hooker, ambaye alikuwa mwanzilishi wa Hartford na kisha gavana wa Connecticut na pia alikuwa mshauri wake.

John Cotton, mhubiri maarufu wa mapema katika kanisa la kwanza la Boston, alifariki akiwa na umri wa miaka 67. John Wilson, ambaye alimbadilisha alipokuwa katika kanisa la kwanza la Boston, pia alifariki, unajua, miaka 20, 30 iliyopita. Mather alifariki, Hooker alifariki, Cotton alifariki.

Kwa hivyo, kizazi hiki cha kwanza, na Eliot anaishi hadi kufikia umri wa miaka 87. Alikufa mwaka wa 1690, kuanzia 1604 hadi 1690. Kwa hivyo, aliishi miaka 20 zaidi yao, wengi wao.

Anaishi zaidi yao. Na kwa hivyo, kwa ucheshi, anasema marafiki zake wa zamani, hawa ni akina Richard Mathers na akina John Cottons, na watu hao, marafiki zake wa zamani, walikuwa wameenda mbinguni muda mrefu kabla yake kiasi kwamba aliogopa wangefikiri kwamba alikuwa ameenda njia isiyofaa kwa sababu alikuwa amebaki nyuma sana. Na kwa hivyo kama asemavyo, marafiki zangu wote, akina Mathers na akina Cottons na John Wilson na Thomas Shepherd, wote walikufa.

Na ilikuwa ndefu sana kwamba labda walikuwa mbinguni wakijaribu kufikiria kwamba, jamani, John Eliot alienda wapi? Na labda wanafikiri, jamani, lazima alienda mahali pabaya kwa sababu sote tuko hapa, na ameenda. Na kwa hivyo unaweza kuona ucheshi wake na hilo, lakini hiyo pia inaonyesha kwamba aliishi zaidi ya kizazi cha walowezi wa kwanza, kwa namna fulani hadi kizazi cha pili cha walowezi, lakini ana hili. Na kwa hivyo ni vizuri kwangu, pamoja na kukemewa huku kote kwa Amerika ambako tumekuandalia sasa, kuwaona baadhi ya walowezi hawa wa kwanza na kuona shauku yao kwa Kristo, shauku yao ya kusaidia na mambo kama haya, Wahindi na mambo kama haya.

Na kwa nini hadithi hizi hazisimuliwi? Na kwa hivyo hii ni sehemu ya kile ninachofanya hapa kwenye YouTube kusimulia hadithi hii na mambo mengine. Tuseme, huyu ni mtu wa ajabu. Hutazami huku na huku leo, unatazama huku na huku, na unasema, vema, sisi ndio wakubwa zaidi. Hapana, hapana, hapana.

Huwapi mshumaa watu wa aina hii kama John Eliot na vitu alivyofanya. Huyu alikuwa mtu wa ajabu sana. Hakika, Mungu alikuwa amemshika mkono kwa njia zenye nguvu sana.

Tafakari yake mwenyewe kuhusu kuzeeka. Sasa, John Eliot anazeeka sasa na anatafakari kuhusu kuzeeka. Ninapozeeka, natafakari.

Na kwa hivyo, ninathamini sana maoni yake. Tena, kuna ucheshi kidogo hapa. John Eliot anasema, uelewa wangu unaondoka.

Nimekuwepo. Kumbukumbu yangu inaniacha. Nimekuwepo. Usemi wangu unanikatisha tamaa. Lakini namshukuru Mungu upendo wangu bado unadumu. Kwa maneno mengine, siwezi kukumbuka mambo.

Siwezi kusema mambo kama nilivyokuwa nikifanya zamani. Kumbukumbu yangu inanishinda. Uelewa wangu unanishinda.

Lakini hisani yangu, wema wake, bado una nguvu, na lazima nimpe. Jamaa huyu ni aina ya kitu cha kushangaza. Anakufa.

Na alipokuwa akizeeka katika miaka yake ya themanini, baada ya kuacha kazi yake ya uchungaji, unakuja nyumbani kwa Eliot, nadhani unaona nini? John Eliot, mzee huyu wa miaka 87, mzee wa miaka 86 akiwahudumia na kuwapata watoto wadogo, watoto weusi, watoto wa Kihindi, na watoto weupe, na kuwafundisha katekisimu, akiwafundisha jinsi ya kusoma na kuandika na aina hizi za vitu. Na hivyo ndivyo alivyofanya mwishoni mwa maisha yake. Kwa hivyo watoto weusi wa Kihindi wangekusanyika karibu na kiti chake alipokuwa akiwafundisha jinsi ya kusoma na kuandika.

Na hivi ndivyo anavyotumia mwisho wa maisha yake. Jamaa wa ajabu, mwenye umri wa miaka 86. Maneno yake ya mwisho alipofariki akiwa na umri wa miaka 86, kwa kweli, mwaka 1690, yalikuwa, furaha ya kukaribisha.

Na anafariki. Samuel Sewell, jaji wa kesi za wachawi, kwa kweli, na tunaweza kuwa na mengi zaidi kumhusu baadaye, lakini anasimulia mazishi, kifo, na mazishi ya John John Eliot. Kwenye kaburi huko Roxbury hadi leo, inasema, hapa kuna mabaki ya John Eliot, mtume wa Wahindi, aliyewekwa wakfu juu ya kanisa la kwanza, kanisa la kwanza la Roxbury mnamo Novemba 5, 1632, alifariki Mei 20, 1690 akiwa na umri wa miaka 86.

Kanisa la kijiji cha Natick lilidumu kwa miaka 26 chini ya Daniel Takawambait. Na kisha mnamo 1716, Daniel alifariki na kisha Waingereza wakachukua nafasi kutoka 1716 na kuendelea. Nataka kusoma mfululizo wa heshima kwa John Eliot.

Na heshima hizi ni za kushangaza. Maoni yake mwenyewe tu kuhusu mtazamo wake mwenyewe. Alijiona kama mimi, lakini kama kichaka porini.

Guy alikuwa na unyenyekevu baada ya kufanya mambo haya ya ajabu ambayo mtu mmoja angeweza kufanya. Anaangalia, mimi naangalia kichaka porini. Alimwandikia Robert Boyle, matendo yangu, na huyu ni Eliot akizungumza na Robert Boyle, matendo yangu, ole wangu, yamekuwa mabaya na madogo na madogo.

Nami nitakuwa mtu wa kwanza kuwarushia jiwe wote. Kwa maneno mengine, Eliot anasema, nilichofanya kilikuwa kidogo sana, kwa kweli, na mambo mengine. Na anasema, nitakuwa wa kwanza kurusha jiwe kwenye kazi zangu mwenyewe.

Nao ni wadogo, wanene, na maskini. Na unasema tu, jamaa huyu ni mnyenyekevu kweli na alifanya mambo ya ajabu. Na hata hivyo, alipofanya hivyo, haikumfanya ajivune.

Mimi ni mmishonari mkuu John Eliot kwa, au, unajua, mtume wa Wahindi. Hapana, hapana, sikuwahi kujifanya ni mtu wa kujiona. Aliweza, unajua, kushikilia unyenyekevu wake na wema wake, na upendo wake haukumwacha kamwe.

Aliacha ushahidi wa kile ambacho kujitolea kwa mtu mmoja kunaweza kumaanisha. Uvumilivu wake na kujitolea kwake kwa marafiki zake, huko Roxbury na Natick, Wahindi na kadhalika. Winslow anaandika kwamba hakuwa msomi.

Alikuwa mtu mwerevu sana na alifanya hivyo kwa njia nyingi, lakini hakuwa msomi. Hakuwa mwanasiasa. Hakuimarisha sanaa ya taifa kwa upande wowote.

Alikuwa mtu rahisi sana, rahisi katika kukubali kwake Biblia kama neno la Mungu mwenyewe, rahisi katika imani yake kwamba Mungu hufanikiwa katika juhudi, juhudi za wale wanaoamini kwamba atazifanikisha. Rahisi katika dhana yake kwamba watu wote, hata wale waliodhalilishwa, ni watoto wa Mungu. Ni urahisi huu, katika urahisi huu ndipo nguvu zake zipo.

Ni kizazi cha kwanza cha wakoloni wa Marekani na walowezi na kadhalika. Kazi yake ya maisha inawakilishwa. Nami nilishuka hadi Kusini mwa Boston.

Mimi si mzaliwa wa South Boston, lakini nilienda huko na kuanza kusoma mambo haya. Na kuna kila aina ya mitaa inayoitwa Eliot Street, iliyoandikwa kwa njia ile ile na L moja na T moja, Eliot Street. Newton ina mitaa hiyo, Jamaica Plains.

Kuna makanisa ya kila aina yaliyopewa jina la Eliot. Nilikuonyesha picha za lile lililoko Natick. Nilipanda na kupiga picha hivi majuzi za Kanisa la Eliot huko Lowell, ambapo mke wangu anafanya kazi kwenye Ufuo wa Kaskazini.

Shule zimepewa jina lake. Alianza shule katika Shule ya Kilatini ya Roxbury, shule kongwe zaidi nchini. Na pia, huko Jamaica Plains, shule ya kwanza iliyojumuishwa, watu weusi, Wahindi, na wazungu, wote walikuwa hapo.

Hadi leo, Jamaica Plains, Shule ya Eliot, bado ipo. Na nadhani nilikuonyesha picha za hilo. Ishara za kumbukumbu ya kazi yake.

Na unaenda katika eneo la Kusini mwa Burlington, eneo la Natick, eneo la Newton, na unaona ishara hizi zinazokumbusha kazi ya John Eliot, kimsingi miaka ya 1640, na vitu hivyo vinakuja hadi leo. Zilichongwa kwa mawe mbele ya Maktaba na Kumbukumbu za Makanisa kwenye Mtaa wa Beacon, karibu kabisa na jengo la Ikulu, zimechongwa kwa mawe. Kisha, michoro ya ukuta ilijengwa katika ofisi ya posta ya Natick.

Ni aina ya ukuta wa kuvutia ukiingia humo. Vyovyote vile, kuna ukuta wa John Eliot akizungumza na Wahindi, na pia kuna ukuta wa Ikulu, kuba kubwa la dhahabu karibu na Jumba la Wakuu la Boston. Unaingia humo, na unaenda kwenye Ukumbi wa Bendera, na unatazama juu, na kuna ukuta mkubwa wa John Eliot akizungumza na Wahindi hadi leo.

Na heshima za mwisho, sawa, heshima ya mwisho. Na hii ilifanyika kwa Chuo cha Gordon. Walikuwa na maonyesho ya Biblia ya Eliot ya 1663, na walikuwa na maonyesho.

Dkt. Damon DiMauro na Sarah St. Germain walipanga hilo. Lilikuwa jambo zuri sana. Na walikuwa na Biblia hapo.

Walikuwa wameirudia tu. Na acha nisome hili. Tunapochukua kitabu hicho cha zamani chenye giza mikononi mwetu, tunaelewa kwamba maneno ambayo yameandikwa yana maana nyingine nzuri, ambayo tunaelewa.

Ni ishara ya mapenzi, ambayo mtu aliyejitolea aliithamini kwa ajili ya roho ya mwanadamu mwenzake. Ni usemi wa ukarimu, ambao ulizimia bila juhudi yoyote ya kuwapa nuru wale waliokaa gizani. Ni kauli nzuri sana kuhusu Eliot.

Na ingawa hatuelewi maneno ya kitabu hicho, kinachowakilisha ni upendo wake na uvumilivu wake. Labda bila kutia chumvi imesemwa kwamba Bw. Eliot alikuwa mmishonari aliyefanikiwa zaidi kuwahi kuhubiri injili kwa Wahindi. Nataka kusoma heshima sasa kutoka kwa jamaa anayelitwa Francis, Converse Francis.

Mwishoni mwa kitabu chake, anasema, tunavutiwa kwa haki na ujasiri wa kimaadili, roho ya kujitolea, ambayo ilimdharau Eliot katika kazi za kuhubiri, kutembelea, na kufundisha, haikukata tamaa kamwe, haikutishwa kamwe na vitisho vikali, haikusukumwa kamwe na dhoruba na baridi na aina mbalimbali za mateso ya kimwili. Lakini tunapomwakilisha, tunapomwakilisha akilini mwetu kama anayefanya kazi katika tafsiri yake ya maandiko katika ukimya wa masomo yake, mwaka baada ya mwaka katika hali mpya ya asubuhi na kwa ufupi wa usiku wa manane, amechoka, lakini hajakata tamaa, akichanganyikiwa kila mara na maneno yasiyofikirika ya lahaja, na bado huwa na subira kugundua jinsi inavyoweza kufanywa kuwakilisha maana halisi ya vitabu vitakatifu, akifanya sura hii kwa sura, mstari kwa mstari, bila kutaka kuacha kazi. Jina la Eliot lilikuwa limeandikwa nini kinyume chake? Toil.

Toil E. Akifurahia kwa muda mrefu, tumaini hafifu la kuchapishwa, lakini bado yuko tayari kuamini kwamba Mungu, katika majaliwa yake mema, hatimaye angetuma njia ya kutoa neno la uzima lililochapishwa kwa wale aliowafanyia kazi na kuwaombea. Hatuwezi kujizuia kuhisi kwamba tunashuhudia kazi ngumu zaidi, kazi ya kushangaza zaidi kuliko zawadi yoyote kwa kazi za kuisimua na za bidii za huduma yake miongoni mwa wenyeji. Na kisha huyu hapa jamaa mwingine akinukuu aina yake ya sifa kwa John Eliot.

Roho mtukufu, mkweli zaidi, na mchangamfu zaidi kuliko John Eliot alivyowahi kuishi. Na ninapoangalia hili, nasema sijasoma mara chache, hata katika historia ya kanisa, mtu yeyote ambaye angeweza kumsaidia jamaa huyu. Na ninaangalia hili, na linanitia moyo sana kupenda na kufanya kazi nzuri.

Na laiti, laiti watu wetu wangeweza kuwatazama baadhi ya watu hawa na kusema, wow, hawakuwa wakamilifu. Pia walikuwa watu wa wakati wao, lakini wow, ni njia ya kushangaza sana ambayo John Eliot aliwapenda Wahindi hawa na kutoa maisha yake kwa ajili yao kwa kujitolea. Kwa hivyo, roho ya joto kuliko John Eliot haijawahi kuishi.

Kwa kuzingatia hali ya nchi na ufinyu wa njia na utovu wa adabu wa wakati huo, historia ya kanisa la Kikristo haina mfano wa kazi ya kuthubutu, isiyochoka, na yenye mafanikio bora kuliko ile ya kutafsiri maandiko matakatifu katika lugha ya makabila asilia ya Massachusetts. Kazi iliyofanywa si katika ujana wala kwa makazi ya kifahari ya starehe ya kitaaluma bali chini ya mzigo wa majukumu yake kama mhudumu na mhubiri. Wakati huo maishani mwake roho zilipoanza kutetemeka, kwa maneno mengine, alifanya hivyo akiwa mzee.

Ni jambo la kushangaza. Na kwa hivyo, hii ni heshima yangu kwa Jonathan Eliot. Ninaomba kwamba Mungu aweze kuwainua, hata katika siku zetu, watu wanaopenda na wanaoendelea na wenye bidii na wanaomtumikia Mungu kwa nguvu ya Roho Mtakatifu kama John Eliot alivyowafanyia Wahindi waliokuwa wakiomba katika miaka ya 1600.

Asante kwa mfululizo huu. Mungu ainue na kufufua. Tuone uamsho katika nyakati zetu. Asante.

Huyu ni Dkt. Ted Hildebrandt katika mafundisho yake kuhusu John Eliot, 1604-1690, Mtume kwa Wahindi. Huu ni kipindi cha 3, Biblia ya Eliot, 1663, toleo la 2, 1685, Vita vya Mfalme Philip, 1675, na kuanza upya, na hatimaye, heshima za mwisho kwa John Eliot.